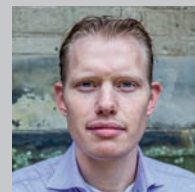

Jan Beuving

cabaretier, Zeist
janbeuving@gmail.com

Het keerpunt van Maaïke Hersevoort

Wiskunde is niet bedoeld om de wereld beter te begrijpen

Maaïke Hersevoort volgde een TWIN-studie wis- en natuurkunde in Utrecht en belandde uiteindelijk bij het Centraal Bureau voor de Statistiek, eerst in Den Haag en later in Heerlen. Maar vanaf oktober zit ze in Congo-Kinshasa, kortweg Congo, voor Artsen Zonder Grenzen.

De eerste vraag die een wiskundige dan natuurlijk stelt is: zijn dat open of gesloten grenzen?

“Open grenzen natuurlijk! Hoewel: we zijn zónder grenzen, dus het is correcter om te zeggen dat ze niet zijn gedefinieerd.”

Wat ga je doen in Congo?

“Ik word projectcoördinator. Artsen Zonder Grenzen werkt in projecten, vaak mini-ziekenhuisjes die een regio bedienen. Ik zeg ziekenhuis, maar het is echt heel basaal. We hebben ook een mobiele post die de afgelegen dorpen bezoekt. Ik krijg één zo'n project onder mijn hoede. Als projectcoördinator ben je hoofd van het project. Je praat dus met de mensen die bij het project betrokken zijn. Dat is maar een beperkt aantal expats zoals ik — het zijn vooral Congolezen. Het is de filosofie van AZG om zo veel mogelijk met lokale mensen te werken. Ik praat ook veel met de mensen die er wonen, om hun behoeften en noden in te schatten. Ik ga nu aan het werk in Zuid-Kivu, dat ligt in het oosten van Congo, in een plaats die Baraka heet. Baraka betekent ‘zegen’, wat een wrange naam is voor een gebied waar zoveel aan de hand is.”

Is het een gevaarlijk land?

“Vooral voor de mensen daar. De overheid is er niet goed in staat om voor haar inwoners te zorgen. Er zijn veel conflicten tussen groepen onderling. Voor ons valt het mee; wij kunnen uitleggen waarom we daar zijn. Het is heel duidelijk dat wij medische zorg verlenen, vaak aan vrouwen en kinderen. Strijders die een gebied

Maaïke Hersevoort

bewaken zien in dat het ook hun vrouwen en kinderen zijn die wij helpen.”

Je bent eerder voor AZG in Congo geweest. Wilde je terug?

“Ik had er niet om gevraagd, maar toen dit aan me werd voorgesteld, wilde ik het graag doen. Congo zit in mijn hart. Het is een prachtig land, qua natuur en omgeving, en de mensen zijn er geweldig. Het is onvoorstelbaar hoe zij — maar ik heb dat in andere landen precies zo meegeemaakt — in hun situatie toch zoveel levensvreugde uitstralen. Je moet je voorstellen dat ze vaak geen drinkwater en medicijnen hebben, maar zelfs basisveiligheid is er niet. Als ze 's avonds gaan slapen weten ze niet of dat in een veilig huis is. De gemiddelde levensverwachting in het land is laag, hoewel dat grotendeels komt door de hoge kindersterfte. Ondanks dat stralen ze een enorme kracht uit. Het is iets bizars hoe mensen aan alles kunnen wennen. Ik voerde ooit sollicitatiegesprekken met Congolezen voor een project. Dan vraag je naar een school die niet is afgemaakt, en hoor je ‘oh, toen werd mijn dorp aangevallen en moesten we vluchten.’ Alsof het de normaalste zaak van de wereld is.”

Heb je altijd al de drang gehad om dit werk te doen?

“Dan was ik wel wat anders gaan studeren, haha! Maar, hoewel ik het vroeger nooit zo

zou hebben omschreven: ik heb altijd al het geloof gehad dat we als mensen meer op elkaar lijken dan dat we verschillend zijn. Maar waar je wordt geboren maakt zoveel uit voor de kansen die je krijgt. Daardoor ontstaan grote verschillen, en ik wil mij voor die verschillen inzetten.”

Maar je ging dus eerst wis- en natuurkunde doen.

“Dat heeft me altijd heel erg geïnteresseerd. Hoe zijn dingen ontstaan? Hoe werkt het heelal? Op de middelbare school las ik al heel veel populair-wetenschappelijke boeken. En ik had een wiskundedocent, die overigens ook natuurkunde gaf, die voor belangstellenden één uur in de week speciale relativiteitstheorie gaf. Dat vond ik geweldig. Ik heb lang getwijfeld over een studie theologie — ik ben er ook aan begonnen, in deeltijd. Maar uiteindelijk werd het dus TWIN. Vooral op basis van de natuurkunde, maar ik vond wiskunde ook heel leuk, en al snel eigenlijk interessanter dan natuurkunde.”

Waarom?

“Natuurkunde is heel leuk omdat je iets leert over de wereld. Althans, dat dacht ik toen nog. Maar het blijft altijd een model. Een model waar je heel veel mee kunt, maar of je ook iets leert over de échte werkelijkheid, weten we niet. En je leert bij natuurkunde niet iets wat echt belangrijk is. Als je dood bent, wil je dan weten hoe de wereld ontstaan is? Of is het belangrijk dat je dan fijne vriendschappen had en een goed mens bent geweest?”

Maar dat argument kun je tegen de wiskunde ook gebruiken.

“Ja, maar de wiskunde is niet bedoeld om de wereld beter te begrijpen. Het is een op zichzelf staande wereld, helemaal waar, gebouwd op premisses. Dingen zijn waar of niet waar. Er is geen grijs. Hoewel, ik weet niet of dat helemaal waar is.”

Waarom koos je, met deze voorliefde voor wiskunde, toch voor afstudeeronderzoek in de natuurkunde?

“Dat had twee redenen. Ten eerste vond ik zuivere wiskunde lastig. Ik kon het wel volgen, maar de volgende stap was moeilijk. Daarnaast had ik mijn klein onderzoek—een onderdeel van de natuur-

kundeopleiding — gedaan bij Fysica van de Mens. Dat was concreter, en dat vond ik fijn. Hoewel ik mijn afstudeeronderzoek daarna weer aan het CERN deed, bij Hogere Energie Fysica. Ik heb meegewerkt aan het detecteren van vraagme-niet-meer-welk-deeltje. Maar dat was eigenlijk heel wiskundig werk: ik kreeg een berg data, en daar moest ik de ruis uithalen, en het signaal reconstrueren.

Ik ben nog begonnen aan een promotie bij Fysica van de Mens, maar die heb ik na zes maanden afgebroken. Heel erg diep inzoomen op één heel klein onderwerp ligt me minder. Ik houd van de wijdere blik. Wat al bleek uit mijn vakkenpakket op de middelbare school — naast de bètavakken had ik Latijn, Grieks en Geschiedenis.”

Maar geen Frans dus? Terwijl je dat in Afrika volop spreekt.

“Dat klopt, ik heb dat later geleerd. Hun Frans is overigens wel anders. Tijdens een eerder AZG-project in de Centraal Afrikaanse Republiek kreeg ik een Franse collega, maar ze kwamen mij vragen wat hij allemaal zei; ze verstonden hem amper. Hij praatte te snel en gebruikte andere woorden.”

Jullie heten Artsen Zonder Grenzen, maar ik neem aan dat grensproblematiek een grote rol speelt?

“De landsgrenzen niet zozeer, hoewel we natuurlijk veel in gebieden werken waar mensen over zo’n grens zijn gevluht. De informele grenzen zijn veel belangrijker. Je kijkt vooral naar de actieradius van je eigen project. Soms moet je daarvoor in regio’s zijn die door verschillende groepen worden gecontroleerd. Dan moet je onderhandelen.”

Hoe moet ik me dat voorstellen? Spreek jij dan met mannen die het geweer in de hand hebben?

“Soms staan die geweren wel in dezelfde ruimte, ja.”

Accepteren ze jouw autoriteit dan, als blanke, vrouwelijke projectleider?

“Ik had verwacht dat dat veel problemen zou geven. Emancipatie staat er in de kinderschoenen, hoewel het langzaam komt. Maar ik heb er nooit last van ge-

had. Ik had ook wel wrok verwacht jegens blanken, als gevolg van de koloniale tijd, maar ook daarvan merk ik weinig. Misschien omdat we onafhankelijk zijn. De Verenigde Naties zijn in Congo bijvoorbeeld niet heel geliefd. Maar wij zijn niet van overheden afhankelijk voor onze projectgelden.”

Je verlaat voor de tweede keer het CBS. Wat voor werk deed je daar?

“In Den Haag werkte ik bij beleidsstatistiek. Daar beantwoordden we statistische onderzoeksvragen van ministeries en gemeenten. In mijn tweede periode in Heerlen was ik steekproefdeskundige. Ik maakte de opzet voor enquêtes, en bepaalde hoeveel mensen er geïnterviewd moesten worden voor een representatief resultaat. Ik deed ook optimalisatiewerk — ik bepaalde hoe de interviewers zo efficiënt mogelijk langs alle bezoekadressen konden gaan. Een handelsreizigersprobleem.”

Toch klink je alsof je bij Artsen Zonder Grenzen meer op je plek bent.

“Ja. Het is de meest uitdagende en afwisselende baan die ik ooit heb gehad. Je ziet heel direct wat je doet: we redden levens. Bovendien is het met veel verschillende culturen — de expats komen overal vandaan — in een ander land. De saamhorigheid is groot. En het is heel analytisch werk. Er zijn heel veel issues, die je heel snel moet analyseren en prioriteren. Een exacte achtergrond is dan heel fijn.”

Is het een roeping?

“Dat vind ik altijd een moeilijk woord. Alsof het een opoffering is. Zo voelt het helemaal niet. Ik vind het vooral heel fijn om bij te dragen aan een rechtvaardigere wereld — hoewel dat wel grote woorden zijn. Bovendien kan dat hier ook. Je hoeft de grens niet over om grenzeloos goed te doen. Het werk dat ik daar doe is niet belangrijker dan het werk van mensen die in Nederland voor pleegkinderen zorgen, of naar oude burens omzien. Ik doe bijzonder werk, maar het is niet specialer dan wat hier gebeurt. ❖

Goede suggesties voor een Nederlandse wiskundige met een keerpunt in zijn of haar carrière zijn welkom via keerpunt@nieuwarchief.nl.